

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

AAMBINDER

Hellenbroek: een indrukwekkende intredepreek [p.8]

Gereformeerde Gemeente Rotterdam-IJsselmonde

21/09/2017
jaargang 95

nr **51**

Op 16 november 1925 wordt er in IJsselmonde een Vrije Gereformeerde Gemeente gesticht, die bijeenkomt in de 'Fiat-Lux-kerk' (Er zij licht) van de Nederlandse Protestantenbond aan het Grazewitje. Dit kerkje dateert uit 1886 en telt 125 zitplaatsen. In 1947 sluit de gemeente zich aan bij de Gereformeerde Gemeenten. In verband met de groei van het aantal leden komt een

gedeelte van de gemeente vanaf mei 1963 in de 'Julianaschool' aan de Hordijk in IJsselmonde-West bijeen. Om aan dit gescheiden optrekken een eind te maken én vanwege de bouw van het bejaardentehuis 'Avondrust', wordt op 4 juni 1969 de nieuwe 'Thaborkerk' (met 550 zitplaatsen) betrokken. Momenteel is de gemeente vacant. Het aantal leden en doopleden bedraagt 214.

Balsem in Gilead

Jeremía is met diepe droefheid vervuld. De Heere heeft hem in de toekomst laten blikken. Een toekomst die er somber uitziet. De profeet ziet de oordelen reeds laag hangen.

Is er geen balsem in Gilead? Is er geen heelmeeester aldaar? Want waarom is de gezondheid der dochter mijns volks niet gerezen?

Jeremía 8:22

De steeds terugkerende afkering van Israël heeft God tot toorn verwekt. Dat ongenoegen zal blijken in Israëls leven. Er zullen diepe wonden geslagen worden. Zo zelfs, dat zij de dood verkiezen zullen boven het leven.

Zonder Heelmeeester

Als Jeremía dat aan het volk moet prediken en hun onbekeerlijkheid ziet, dan grijpt ontzetting hem aan! Dan rijst uit dat benauwde en bedroefde hart de vraag: 'Is er geen balsem in Gilead?' In Gilead vond men in die dagen de zogenoemde balsemboom. Het was een boom waaruit een olieachtige substantie vloeide. Heelmeesters vermengden deze olie met kruiden waarvan men wist dat zij een geneeskrachtige werking hadden. Zo verkreeg men een balsem die in een open wond een geneeskrachtige en verzachtende werking had.

Als de profeet ziet op de verbroken gemeenschap tussen God en het volk en let op de door de zonde geslagen wonden en weet dat Israël ten dode is opgeschreven vanwege het naderende oordeel, dan denkt hij aan die geneeskrachtige balsem. Dan rijst de vraag op: 'Is er geen balsem in Gilead?' Met andere woorden: is er bij God vandaan nog een middel om van die dodelijke zondekwaal genezen te worden? 'Is er geen heelmeeester aldaar?'

Wist Jeremía dan niet dat er een middel was tegen de zondekwaal? Wist hij dan niet dat de komende Christus de grote

Medicijnmeester is Wiens bloed vele malen krachtiger is dan die kostbare balsem uit Gilead? Ja, Jeremía wist dat wel voor zijn eigen leven! Maar nu ziet hij zijn volk als het ware als stervende voor de poort van de eeuwigheid! Hij ziet het volk in diep verval en ten dode opgeschreven.

De noodzaak van de Heelmeeester

De profeet stelt de vraag: 'Want waarom is de gezondheid der dochter mijns volks niet gerezen?' Het heil van zijn volk ligt hem op het hart gebonden. Hij spreekt over hen alsof het zijn eigen kinderen zijn: 'der dochter mijns volks.' Hoe komt het toch dat zij hun dodelijke kwaal niet kennen?

O lezer, laten we eens bij onszelf beginnen. Weet u met welk een kwaal u bezet bent? Het is waar: Israël had de oren toegestopt, wilde van de kwaal niet horen, had de ogen ervoor gesloten! Maar dat is nu ons aller beeld! Horende doof en ziende blind. Onze ogen zijn dicht gegaan in de val in Adam. En daarom is het dat de gezondheid van het volk van Israël niet gerezen is. Zo gaan we naar de eeuwigheid! Zo reizen we in onze natuurstaat de eeuwigheid en het oordeel Gods tegemoet.

En daarom is het zo onmisbaar dat we de noodzaak van de Heelmeeester gaan inleven. Daar moeten onze zielsogen voor geopend worden. Daar is de wedergeboorte voor nodig. Dan gaan we gevoelen dat we een kwaal hebben. Dan laat Gods Geest ons zien hoe ernstig die kwaal is: dodelijk! Dan leert een ziel beseffen dat er midden nodig zijn om genezen te worden. En wat wordt er dan door ons een balsem op de wonden gedaan die niet genezen kan. De heelmeeester van werkeiligheid moet helpen en met de balsem van wettische godsdienst tracht men de kwaal te genezen. Het lijkt te helpen, totdat blijkt dat de kwaal verergerd is en de wond nog meer gaat stinken. O, als het niet verandert, wordt het sterven en dat rechtvaardig.

ds. E. Bakker,
Veen

In dit nummer

5 Pesten
via internet

8 Hellenbroek:
een indrukwekkende
intredeprek [2]

20 Gewillig om
verloren te gaan?

- 2** Balsem in Gilead
- 3** Onderwijs van vader Smytegelt [37]
- 4** Commentaar: Kuitert, de theoloog van het hellend vlak
- 6** Waar waart gij? [1]
- 7** Dat wil zeggen
- 9** In goede orde: Wijziging huwelijkswetgeving
- 10** Jeugdtribiek
- 11** Boekennieuws
- 12** Kerknieuws
- 13** Berichten
- 15** Kerkdiensten

Onderwijs van vader Smytegelt [37]

Wat een wonder als de Heere gaat wijzen op een Heelmeester Die wel helpen kan.

Het middel van de Heelmeester

Dan krijgt die ten dode opgeschreven ziel de enige Heelmeester nodig! Het wordt een zoekend leven. En wat een wonder als Christus, dé Heelmeester, Zich op het alleronverwachts gaat openbaren aan één die alles verzondigd heeft, aan één die niet alleen de dood voor ogen heeft, maar zichzelf de doodstraf ook waardig keurt: zoekt u een Heelmeester voor uw dodelijke kwaal? Zoekt u Eén die balsem heeft tegen de wond door de zonde geslagen? 'Ik ben het, Die met u spreek'.

Dan opent zich in Hem een fontein die geopend is voor het huis Davids, en voor de inwoners van Jeruzalem, tegen de zonde en tegen de onreinigheid. Dan opent Hij de ogen van zo'n door schuldbesef getroffen en verslagen ziel. Een ziel die dan ingeleid wordt in de priesterlijke arbeid van de geheel enige Heelmeester. Dan wordt Hij dierbaar in de storting van Zijn bloed! Dierbaar in het aanbrengen van het enige rantsoen waarmee aan het Goddelijke recht is te voldoen. Wat een troost mag er dan vloeien uit de geslagen wonden.

Hebt u deze Heelmeester al nodig gekregen? En al een geloofsoog op Zijn bloedbalsem mogen slaan? Dat geeft aan de ziel hoop op een algehele genezing. Een levende hoop, gegrond op Christus' Borgwerk. Dat geeft bij tijden ook de verzuchting: 'En nu, wat verwacht ik, o HEERE! Mijn hoop, die is op U'.

Dat is een gegronde hoop. Een hoop als een anker dat vastligt in een hechte grond: ik heb het zelf uit Zijne mond gehoord. En daarom, rust dan niet voordat de Heelmeester het in uw ziel afdrukt: 'Ik ben het, Die met u spreek'. Dan zijn Zijn woorden zoet als honing. Dan is er genade in Zijn lippen uitgestort. Dan mag reeds iets van die genezende kracht van Zijn balsem ervaren worden. En de verzoenende kracht van Zijn bloed geproefd!

Van de vergeving der zonden

Vr. Wat zeggen sommige mensen dat zij zullen gaan doen als zij gaan sterven?

Antw. Zijn alwetendheid zal het wel openbaar maken; de zonden zijn geschreven als met een ijzeren griffel! Anderen zeggen: 'Ik zal het ontvluchten'. Wel, waar zult gij vlieden voor Zijn Geest? Al verstak gij u in de hel, of op de hoogte van Karmel, Zijn ogen zouden u daar zien.

Zegt gij: 'Ik zal het wat verontschuldigen? Gij hebt geen vijgenblad voor uw schande, want alle mond zal gestopt zijn, omdat de gehele wereld voor God verdoemelijk is.

Zegt gij: 'Daar zal geen rekening voor mij zijn'. Maar er staat (Rom. 14:12): 'Zo dan, een iegelijk van ons zal voor zichzelf Gode rekening geven'.

Zegt gij: 'Ik zal op mijn doodsbed eens aan God denken en zeggen met de tollenaar: O God, zijt mij zondaar genadig!' Wel, wij zeggen: 'Hooft des Heeren Woord!' Zullen al Gods kinderen het zo zwaar hebben en zoudt gij het zo gemakkelijk hebben? Bezie eens David en Petrus en al de vromen. Het heeft hun vlees en bloed gekost. 'Het is wel goed', zal God zeggen, 'dat gij aan Mij denkt op uw doodsbed, maar gij moest Mij gezocht hebben in uw gezondheid'.

Dat is nog het droevigste, dat de meesten zich inbeelden dat zij gelukkig zijn. Ik hoop dat het waar is, maar waar is het u vergeven? Op wat wijze? Wanneer? Zegt gij: 'Ik weet het niet'. Hoe? Weet gij het niet?

Wel, gelooft gij niet dat gij het weten moet? Welk bewijs hebt gij daarvoor? Ik geloof, als gij recht zoudt uitspreken, dat gij zoudt moeten zeggen: 'Ik wilde het minste van mijn goed zo los niet bezitten'. Gij kunt het niet bezitten of gij moet het kunnen bewijzen. Bewijs eens dat het bestaan kan met uw consciëntie, voor het Woord van God en voor Zijn alwetendheid.

Vr. Waaraan zou men met onfeilbare bewijzen kunnen weten of iemands zonden waarlijk vergeven zijn?

Antw. 1e. Niemands zonden zijn vergeven of hij zal bij ondervinding gekend hebben een Efraïmsgestalte: beschaamd en schaamrood te zijn en de gestalte van de verloren zoon. Hij zal bij ondervinding gekend hebben, dat hem zijn huis en de kerk te nauw geweest zijn en dat hij naar buiten zal gegaan hebben, om het uit te schreeuwen. Daar komt niemand aan dat pardon, of hij wordt aan zichzelf bekend.

(wordt vervolgd)

ds. B. Smytegelt
Uit: "Maandagse
Catechisatiën"

Kuitert, de theoloog van het hellend vlak

C.S.L. Janse,
Apeldoorn

Twee weken geleden kwam een einde aan het leven van een van de meest bekende theologen in Nederland. Een man die tot op hoge leeftijd actief was. Van zijn vele boeken werden duizenden en tienduizenden exemplaren verkocht. Geen wonder dat aan zijn overlijden veel aandacht werd besteed, ook in de seculiere pers.

Ook onder ons is de naam van Kuitert bekend. Maar dan wel als iemand die in belangrijke mate bijdroeg aan de afbraak van het christelijk geloof. *Het algemeen betwijfeld christelijk geloof* was de titel van een van zijn bekendste boeken.

Dit nooit weer

In 1950 werd hij in een dorp op Schouwen-Duiveland predikant in de Gereformeerde Kerken. Die hadden toen nog zeer overwegend een kuypertiaans-gereformeerd karakter, al begonnen zich steeds meer mensen te roeren die een andere kant uit wilden. Kuitert zou later als studentenpredikant en hoogleraar in dat koor voorop lopen.

In de jaren vijftig van de vorige eeuw werd in de Gereformeerde Kerken nog de pijn gevoeld van de scheuring die zich aan het eind van de oorlog had voltrokken. Bij de Vrijmaking waren tienduizenden buiten het kerkverband komen te staan. Tal van predikanten en kerkenraadsleden waren geschorst en afgezet. Over en weer waren harde woorden gevallen. Er waren felle discussies gevoerd.

Dit nooit weer, zo was de algemene opvatting in de kring van de Gereformeerde Kerken. Vandaar dat toen in later jaren Kuitert en anderen op fundamentele punten afstand namen van de gereformeerde belijdenis, de kerkelijke tucht achterwege bleef. De gevolgen bleven niet uit.

Na verloop van tijd schaarden zich steeds meer predikanten en kerkleden achter de nieuwe theologische opvattingen. De verontrusten in de Gereformeerde Kerken vormden een slinkende minderheid.

Hellend vlak

Een man als Kuitert kan bij uitstek gezien worden als de belichaming van de theorie van het hellend vlak. Het ging bij hem voortdurend van kwaad tot erger. Aanvankelijk trok hij vooral de aandacht door zijn kritiek op de historiciteit van het Bijbelse scheppingsverhaal. Dat was het begin. Vervolgens ging hij iedere keer een stap verder met het afbreken van het christelijk geloof.

Bij elk boek wat hij schreef (en dat waren er heel wat) bleef daar weer minder van over. Tot hij zes jaar geleden in een van zijn laatste boeken tot de conclusie kwam dat God dood is. Religie, ook de christelijke religie, was slechts een product van de menselijke verbeelding.

Alle spreken over Boven komt van beneden, zo had hij al eerder geformuleerd. Wat de gereformeerden vanouds zagen als de onfeilbare en gezaghebbende openbaring van Godswaag (de Bijbel) was door mensen bedacht.

Dat Kuitert getrouwd was met een Zweedse vrouw die in feite randkerkelijk was, droeg er ook niet toe bij om hem in het orthodoxe spoor te houden. Toen zijn kinderen niet meer naar catechisatie wilden, besloot hij om ze dan zelf maar onderwijs te geven. Maar na een paar keer was dat ook voorbij, zo valt te lezen in zijn vorig jaar verschenen biografie. Bijbellezen aan tafel werd in huize Kuitert bij meerderheid van stemmen afgeschaft. Kuitert bedankte uiteindelijk niet als kerklid, maar naar de kerk ging hij niet meer. Zijn kinderen hadden al lang de kerk vaarwel gezegd. Als hoogleraar ethiek en ook als lid van de Gezondheidsraad hield Kuitert zich bezig met het thema euthanasie. Daar zag hij duidelijk ruimte voor, al had hij er toch moeite mee toen zijn vrouw daar drie jaar geleden zelf voor koos.

Ook toen hij nog wel in God geloofde, vond hij dat de ethiek niet afgeleid kon worden uit de Bijbel. Als het gaat om goed en kwaad heeft de kerk volgens hem niet meer te bieden dan wat niet-christenen ook al weten. Zij heeft tot taak haar leden aan te sporen om het goede te doen, maar qua inhoud zag Kuitert geen verschil tussen een christelijke en een humanistische moraal.

En hij stierf

Wat zullen wij van deze dingen zeggen? Ook van Kuitert geldt: 'en hij stierf'. Die Bijbelwoorden zijn van toepassing op hoogleraren en analfabeten, op godsdienstige mensen en op godloochenaars, op orthodoxen en vrijzinnigen. Maar het maakt wel een groot verschil waar de levensreis eindigt. Of we daar nu iets van beseffen of niet.

In een interview in het Nederlands Dagblad, een paar jaar geleden, vertelde Kuitert dat iemand hem nog onlangs gewaarschuwd had voor zijn treurig lot. 'Stel dat ik naar de hel zou gaan. Dat moet dan maar, zei ik'. Dat zijn huiveringwekkende woorden van iemand die toch met de Bijbel is opgevoed.

Pesten via internet

Ieder jaar word je er weer door opgeschrikt. Verschrikkelijke berichten in het nieuws van jongelui die een einde maken aan hun leven. Vaak hebben deze jongelui een verleden, waarin ze werden gepest.

Synodale
Werkgroep 'gezin'

Over het aantal gepeste kinderen lopen de meningen uiteen. Dat kinderen hier vaak levenslang emotionele schade door oplopen, is duidelijk. Terecht dus dat hier aandacht voor wordt gevraagd in de Week tegen het pesten (18 tot en met 22 september).

De focus ligt dit jaar op het pesten via internet, ook wel 'cyberpesten' genoemd. Dit is zeer terecht, omdat de gevolgen voor het slachtoffer nog ingrijpender kunnen zijn dan bij pesten in de 'gewone' wereld. Kinderen en jongeren die worden gepest op school, zijn thuis nog een poosje veilig. Online pesten gaat echter altijd en overal door. Het is mogelijk om online anoniem te pesten, waardoor de drempel om dit te doen erg laag is. Dit zorgt voor een groter gevoel van onveiligheid bij het slachtoffer, omdat deze niet weet waar het gevaar vandaan komt.

Buitensluiten, uitschelden

Bekende vormen van online pesten zijn het buitensluiten uit de WhatsApp groep, het uitschelden via sociale media, het maken van een account op sociale media voor iemand anders met nare foto's en uitspraken. Een toenemend probleem is ook het doorsturen van (bijna-)naaktfoto's die in vertrouwen met elkaar zijn gedeeld. Dit laatste wordt 'sexting' genoemd. Het

delen van erotisch materiaal is natuurlijk grensoverschrijdend. Voor dit artikel voert het te ver om er dieper op in te gaan. Graag verwijzen we naar www.helpwanted.nl.

Op deze site staan heel bruikbare tips voor scholen, ouders en jongeren. Het gebruik van (sociale) media biedt veel voordelen, maar ook belangrijke nadelen. We moeten onze kinderen niet te snel en te gemakkelijk de ruimte geven op dit terrein. Daarom is een bijbels-kritische benadering nodig. We mogen niet uit het oog verliezen dat we in een samenleving wonen, waarin moderne media nauwelijks meer weg te denken zijn. Onderzoek laat zien dat pesten alleen effectief kan worden aangepakt, als school en ouders met elkaar samenwerken. Kinderen die gepest worden, vertellen dit doorgaans het liefst thuis. Het is dus van belang dat ouders bij een dergelijk signaal contact opnemen met school en dat school signalen van ouders serieus neemt.

We geven een aantal praktische tips voor ouders om het pesten te voorkomen en in voorkomende gevallen op te lossen.

1. Denk goed na over het moment waarop uw kind gebruik gaat maken van internet en welke mogelijkheden dan gebruikt worden. Niet alles wat kan, hoeft

- ook (direct). Ook is hierin de Bijbelse waarde van allereerst **distantie** en vervolgens **matigheid** van groot belang.
2. Toon interesse in het online gedrag van uw kind. Vraag voortdurend wat hij doet en met wie hij omgaat.
3. Bespreek met uw kind nadrukkelijk de risico's van sociale media. Een gewaarschuwd mens telt voor twee.
4. Vraag regelmatig of uw kind op internet nare ervaringen heeft. Spreek ook af dat hij/zij nare ervaringen met u deelt.
5. Leer uw kind dat de zaken die hij deelt en de manier waarop hij zijn berichten formuleert, iets doet met de ontvanger. Vaak begint een online meningsverschil met een onbedoeld verkeerd geformuleerde zin.
6. Wees alert op signalen van pesten bij uw kind.
7. Neem bij vermoedens van pesten zo spoedig mogelijk contact op met de leerkracht of mentor van uw kind. Hoe eerder pesten wordt aangepakt, hoe beter.
8. Neem de school altijd serieus als deze u benadert met de vervelende boodschap dat uw kind mogelijk tot de pesters hoort. Ook als u zich dit van uw kind niet kunt voorstellen.
9. Stem samen met de school af wat er verder gaat gebeuren. Betrek uw kind hierbij, zodat deze weet wat er gedaan wordt.

Graag noemen we ook de opvoedhandreikingen die zijn ontwikkeld door het lectoraat Nieuwe media in vorming en onderwijs. Hierin zijn veel praktische tips te vinden voor het begeleiden van uw kind/tiener in het omgaan met nieuwe media. Tegen kostprijs te verkrijgen op webwinkel.driestar-educatief.nl. Helaas blijkt dat onze kinderen niet veel verschillen van hun leeftijdgenootjes op seculiere scholen. Ze zijn zondig geboren en geneigd tot het kwade. Ook in hun omgang met anderen. Ook op onze scholen wordt gepest. Belangrijker dan alle praktische tips is om onze kinderen te leren zich dienstbaar op te stellen en de ander uitnemender te achten dan zichzelf. En welk voorbeeld geven wij onze kinderen als het gaat om dienaar-zijn? Kunnen onze kinderen jaloers worden op onze levenswandel, of staat ook bij ons zelfhandhaving ten koste van de ander hoog in het vaandel? Als door genade de liefde van Christus ons en onze kinderen dringt, dan krijgen we ook liefde voor onze naaste.

Reacties: akarens@kliksafe.nl

Waar waart gij? [1]

Enkele gedachten rondom de oorsprong van het heelal

In hoeverre gaat de evolutietheorie samen met de Bijbelse gegevens over het ontstaan van het heelal? Met de publicatie van prof. dr. G. van den Brink, "En de aarde bracht voort. Christelijk geloof en evolutie", en de verschenen publicatie van prof. dr. M.J. Paul, "Oorspronkelijk. Overwegingen bij schepping en evolutie", staat dit thema volop in de belangstelling.

buigt niet alleen, hij breekt. 'Zo heb ik dan verhaald hetgeen ik niet verstond, dingen die voor mij te wonderbaarlijk waren, die ik niet wist' (Job 42:1). De rollen worden omgekeerd. Job vraagt of de Heere hem wil onderwijzen. Hij dacht de Heere het goede en het rechtvaardige voor te kunnen houden. Het is omgekeerd. 'Met het gehoor des oors heb ik U gehoord, maar nu ziet U mijn oog. Daarom verfoei ik mij, en ik heb berouw, in stof en as' (Job 42:5-6).

De macht van de Heere in de schepping doet alle vragen verstommen en zet de mens op zijn plaats. De Heere, Die aan het begin van alles staat en alles in Zijn hand houdt, is ver boven alle menselijke redeningen verheven. In ons spreken over Zijn machtige scheppingswerk past bescheidenheid en voorzichtigheid. Voor alles wat gezegd wordt, moet de vraag klinken: 'Waar waart gij, toen Ik de aarde grondde?'

Schrift en natuur

Hoe kunnen we als mens dan over Gods scheppingswerk spreken? Het belangrijkste is luisteren. Luisteren naar wat de Heere in Zijn eigen Woord (de Schrift) en in Zijn eigen werk (de natuur) laat zien. De kennis uit de Schrift en de natuur zijn als twee boeken, gegeven om de Heere te kennen (art. 2 NGB). Het boek van de natuur geeft zicht op Gods eeuwige kracht en Goddelijkheid (zie Rom. 1:20). Het doel van deze kennis is tweeledig: het overtuigen van de mensen van het bestaan van God en het benemen van hun onschuld voor hun ongelooft. Het tweede boek is rijker. Daarin laat God Zich meer volkomen

H.R. Keurhorst,
Veenendaal

In vier artikelen willen we vanuit de Schrift een aantal overwegingen geven bij deze discussie om met name jongeren en studerenden enkele handvatten te bieden. In dit eerste artikel schetsen we een algemeen kader.

Zwijgen en spreken

Wie spreekt of schrijft over de oorsprong van het heelal, doet er goed aan om Gods eigen woorden uit Job 38-41 op zich in te laten werken. Job en zijn vrienden hebben gesproken. Allerlei theorieën over Gods leiding zijn breed uitgemeten. Ze zijn vastgelopen. En de Heere zweeg...

Als Job eindelijk zwijgt, spreekt de Heere (Job 38-39). Hij is de stille Toehoorder geweest. Uit een majestueus onweer komt de eerste vraag naar Job: 'Waar waart gij toen Ik de aarde grondde? Geef het te kennen, indien gij kloek van verstand zijt' (Job 38:4). De Heere vraagt Job: 'Was je erbij, toen Ik alles gemaakt heb, dat je alles zo goed meent te weten?'

Na deze eerste vraag, komt vraag na vraag op Job af: 'Wie heeft...?' 'Kunt gij...?' 'Zult gij...?' Bij elke vraag moet Job dieper buigen. Niets blijft er van hem over. 'Ik ben te gering; wat zou ik U antwoorden? Ik leg mijn hand op mijn mond' (Job 39:37).

Na dit buigen van Job spreekt de Heere verder (Job 40-41). Hij wijst op twee reusachtige dieren: de behemoth en de leviathan. Wie staat er boven deze reusachtige land- en zeedieren? Job

Wezen van het genadeverbond

Vorige keer zagen we hoe de Heere de mens *verbondsgewijs* regeert. En hoe het genadeverbond een wezen en bediening kent. Daarop willen we nog wat nader ingaan, vooral luisterend naar ons voorgeslacht. Want deze tere zaken lenen zich niet voor harde woorden, maar slechts voor aandachtig en teer luisteren. Het feit, dat het wezen van het genadeverbond wordt bepaald door Gods verkiezende liefde heeft in het verleden nogal wat discussie opgeleverd. En sommigen ergeren zich daar nog steeds aan. Of men acht het een typische GG-benadering, om niet te zeggen afwijking. Nu moet ik u eerlijk belijden dat ik van dit verzet nooit veel begrepen heb. Want alles wat God werkt is toch pure genade? En genade is toch altijd vrij, aan niemand verplicht, en verkiezend? Wat is daar nu het probleem bij? Afgezien, dat een mens in zijn eigengerechtigheid en zelfhandhaving hieronder niet kan en wil buigen. Dat begrijp ik maar al te goed. Maar zeg dat dan eerlijk! Laten we dit keer daarom dan vooral citeren en onbevangen met de Puriteinen onder de Schrift buigen.

v. A.

en helder kennen. Dit boek geeft ons zoveel kennis als nodig is voor dit leven met het oog op de eer van God en de zaligheid van de Zijnen. Het boek van de Schrift bepaalt het boek van de natuur. Beide dienen om de Heere te kennen. In uw en mijn leven moet het gaan om deze kennis. Alle andere kennis heeft slechts een beperkte en voorbijgaande waarde.

De kennis uit de Schrift en de natuur zijn als twee boeken, gegeven om de Heere te kennen (art. 2 NGB). Het boek van de natuur geeft zicht op Gods eeuwige kracht en Goddelijkheid (zie Rom. 1:20).

In veel ontwikkelingen staat het boek van de natuur tegenwoordig naast of zelfs boven het boek van de Schrift. Alles wat niet voldoet aan de feiten van de wetenschap en wat niet terug te brengen is tot data is een mythe. Deze kennis van feiten en data wordt de nieuwe macht. 'Wie alle data beheert, kan de samenleving runnen', was vorig jaar in het NRC (4 nov. 2016) te lezen. Het boek van de natuur - gegeven als middel om de Heere te kennen - wordt gebruikt om aan God gelijk te zijn. Maar alle aardse kennis is beperkt. Er is maar één wetenschap blijvend: 'En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen...' (Joh. 17:3).

(wordt vervolgd)

Uit de Grote Catechismus van Westminster:

Vraag 30: Laat God het hele menselijk geslacht in de staat van zonde en ellende omkomen?

Antwoord: God laat niet alle mensen omkomen in de staat van zonde en ellende¹, waarin zij door overtreding van het eerste verbond, wat gewoonlijk het werkverbond wordt genoemd, gevallen zijn.² Maar uit louter liefde en genade, bevrijdt God Zijn uitverkorenen uit die staat en brengt hen door het tweede verbond in een staat van zaligheid, wat gewoonlijk het verbond van genade wordt genoemd.³

1. 1 Thess. 5:9 • 2. Gal. 3:10,12 • 3. Tit. 3:4-7; Gal. 3:21; Rom. 3:20-22.

Vraag 31: Met wie werd het verbond van genade opgericht?

Antwoord: Het verbond van genade werd met Christus als de tweede Adam opgericht en in Hem met al de uitverkorenen als Zijn nageslacht.¹

1. Gal. 3:16; Rom. 5:15-21; Jes. 53:10-11.

Vraag 32: Hoe wordt de genade van God in het tweede verbond geopenbaard?

Antwoord: Hierin wordt de genade van God in het tweede verbond geopenbaard, dat God vrijwillig in een Middelaar¹ voorziet en Hem aan zondaren aanbiedt, om door Hem leven en zaligheid te verkrijgen.² God eist geloof als voorwaarde om deel te krijgen aan deze Middelaar³ en belooft en schenkt Zijn Heilige Geest⁴ aan al Zijn uitverkorenen om dat geloof⁵ samen met alle andere zaligmakende genadegaven⁶ in hen te werken. Gods genade stelt hen in staat om heilig gehoorzaam te zijn⁷, als bewijs van de echtheid van hun geloof⁸ en dankbaarheid aan God⁹, en als de weg die Hij hen heeft voorgeschreven tot de zaligheid.¹⁰

1. Gen. 3:15; Jes. 42:6; Joh. 6:27 • 2. 1 Joh. 5:11-12 • 3. Joh. 3:16; Joh. 1:12 • 4. Spr. 1:23 • 5. 2 Kor. 4:13 • 6. Gal. 5:22 • 7. Ez. 36:27 • 8. Jak. 2:18, 22 • 9. 2 Kor. 5:14-15 • 10. Ef. 2:10.

DE GROTE CATECHISMUS VAN WESTMINSTER

Overgenomen uit 'Gewogen Woorden', Thera Tanis-Baars/prof.dr. A. Baars, de Banier Uitgeverij

Hellenbroek: een indrukwekkende intredepreek [2]

ds. W.A. Zondag,
Woerden

Proponent Hellenbroek mag het eerste beroep dat hij ontvangt, van de gemeente Zwammerdam, aannemen.

Hellenbroek nam het beroep aan naar Zwammerdam.

Ruim zes maanden nadat het beroep was ontvangen, wordt hij op 28 februari 1683 bevestigd door ds. J. van Cralinghen, predikant te Rhijnsaterwoude, met de woorden uit 1 Petrus 5:2: 'Weidt de kudde Gods die onder u is'. Daarna doet de jonge Hellenbroek intrede in zijn eerste gemeente. 'Het was een geweldige intrede. Vol van de autoriteit en de majesteit van een dienaar Gods', tekent A.W.C. van Dijk op in de biografie "Die des nachts zijn huis bewaakt" over de later in Zwammerdam geboren Theodorus van der Groe.

De intredepreek handelt over Jesaja 40:6a: 'Een stem zegt: Roept. En hij zegt: Wat zal ik roepen?' Het loont zeer de moeite om deze preek te lezen en te overdenken. Wat een rijke lessen over wat een "VDM" is en hoort te zijn, mag deze jonge prediker zijn gehoor en ons(!) voorhouden. Een korte bloemlezing uit deze magistrale preek (zie "Bijbelse keurstoffen", deel III, 2010, blz. 2032).

Uit Gods hemelhof

Allereerst valt op dat de jonge prediker

hoog opgeeft van het predikantschap. Een predikant is, aldus Hellenbroek, een afgezant uit Gods hemelhof, een ambassadeur van de hemel. Opmerkenswaardig is dat hij (daarom) begint met het zeer uitgebreid zegenen van de gemeente: 'Terwijl Hij mij hedenmorgen als een afgezant uit Zijn hof, in dit huis heeft doen gaan, en mijn voeten hier gesteld heeft om een blijde boodschap en de vrede van het Evangelie te verkondigen, zo moesten ook mijn eerste woorden geen andere zijn dan: vrede zij dezen huize. Vrede overkome u naar het lichaam en in het tijdelijke, vrede naar de ziel in het geestelijke. Hij zegene u in het dorp, Hij zegene u in het veld, gezegend zij de vrucht uws lands, en de vrucht uwer beesten, de voortzetting uwer koeien en de kudden van uw kleinvee.'

Vervolgens benadrukt hij - als een 'uitgezonden discipel' - deze zegen met een Goddelijke volmacht: '...zo gaan wij u nu als ambassadeurs des hemels onze volmacht en credentialen of geloofsbrieven, die de Koning Jezus ons heeft meegegeven, openen. En zullen u de stem des levenden Gods Zelf, als van de hemel doen

aanhoren, Die mij uit het midden van de mensenkinderen naar deze plaats roept en toegelmt dat ik hier roepen zal, en het Evangelie verkondigen.'

Bij de behandeling van de tekst onderscheidt de jonge Hellenbroek twee 'hoofdzaken': 'Het eerste zal ons ten hemel voeren, en vandaar een bevel om te roepen, in de oren dreunen. En een stem zegt: Roept. Het tweede zal ons op aarde laten, en een mensenmond dat bevel, met een antwoordende vraag, doen beantwoorden. En hij zegt: wat zal ik roepen?'

In de uitwerking van de eerste gedachte wijst hij erop dat het hier gaat om Gods stem, de stem van de opperste Herder der schapen, het Hoofd en de Koning van de Kerk. Deze stem is dan ook een 'uitgedrukt bevel, een opwekkende vermaning, die Jezus hier doet, om aan alle verkondigers van het Evangelie, gepaard met een zende en roepende stem, waardoor Hij hen daartoe verkiest en afzondert boven anderen.'

Wat moet de mensenstem dan doen?

Roepen! Ofwel: prediken, bekendmaken, verkondigen van datgene dat God geopenbaard heeft, met een volmacht van de hemel.

Het roepen geeft aan dat het met grote nadruk moet gebeuren. De jonge prediker wijst zijn gehoor op vier aspecten van dit roepen:

- Het roepen zet ernst en ijver bij. Net als van de blinden op de weg van Jericho moeten de dienaren een 'heilige ijver en ernst vertonen'. Zij moeten ijverig zijn voor de zaligheid van de mensen, ijverig voor de naam van de Heere, ijverig voor de uitbreiding van Zijn Koninkrijk.
- Het roepen geeft het vrijmoedige en onbeschroomde karakter van hun prediking weer: 'Heft uw stem op met macht'. De boodschap mag en moet door iedereen gehoord worden.
- Het roepen is nodig omdat de mens van nature geestelijke doof is. Hellenbroek zegt hierover: 'Zal derhalve dat dikke eelt van voor de oren en het hart geopend worden, daar moet hevig op geslagen worden; zal er aandacht in de ziel ontstoken worden, daar moet sterk geschreeuwd worden, om de logge mens maar eens het hoofd te doen omdraaien en naar zich toe te trekken.'
- Door dit roepen wordt aangeduid dat de verkondiging niet alleen binnen Israëls grenzen moest blijven, maar 'tot onder de heidenen doordringen en tot aan de einden van de aardkloot gehoord worden.'

(wordt vervolgd)

Wijziging huwelijkswetgeving

Namens het
Deputaatschap
Kerkrecht,
J.T. van den Berg

Tijdens de laatstgehouden Generale Synode van onze gemeenten is ook aandacht geschonken aan de gevolgen van een recente wijziging in de huwelijkswetgeving. Wat is het geval?

Om de zogenaamde huwelijksdwang te bestrijden, die vooral voorkomt onder allochtone minderheden, is een nieuwe wet tot stand gekomen. Deze bevat onder meer de bepaling dat het bevestigen van huwelijken van personen beneden de 18 jaar niet meer toegestaan is. In het verleden bestond deze leeftijdsgrens ook al, maar had de minister van Justitie de mogelijkheid hiervan ontheffing te verlenen 'om gewichtige redenen'. Deze mogelijkheid is nu vervallen.

Van deze mogelijkheid tot ontheffing werd weleens gebruik gemaakt bij een zogenoemd 'gedwongen huwelijk'. Daarvan spreekt men in geval van een zwangerschap in een relatie van twee jonge mensen, die (nog) niet gehuwd zijn. Voorheen gebeurde het wel dat deze aanstaande ouders, ook al was de vereiste leeftijd nog niet bereikt, toch spoedig in het huwelijk traden. Hoezeer er ook sprake was van

een zondige weg, waarvoor dan uiteraard schuldbelijdenis moest worden afgelegd, is het immers ook voor het kind het beste dat dit in de bedding van een huwelijk geboren mag worden. Ook al had een van beide (of beide) ouders de 18-jarige leeftijd nog niet bereikt, dan kon tot voor kort toch een huwelijk worden gesloten, uiteraard nadat de vereiste ontheffing was aangevraagd en verkregen. Dit kan nu dus niet meer. Hoe dan kerkelijk te handelen in een dergelijke situatie? Dat was de vraag van de synode.

De overheid volgen

Uitgangspunt bij de bespreking ter synode was dat deze wetgeving, die dwingend-rechtelijk van aard is, dient te worden gehoorzaamd. Dit betekent dat ook in het geval van een zogenoemd 'gedwongen huwelijk' tot het 18^e levensjaar van beide huwelijkspartners, geen huwelijk (meer) kan worden gesloten. De

kerk heeft wat betreft de huwelijksluiting immers de overheid te volgen. Aan vormen van samenwonen zal nimmer kerkelijke medewerking mogen worden verleend. Dit is evenzeer in strijd met de Bijbelse uitgangspunten voor het huwelijksleven. Dit betekent dus dat de ouders gescheiden zullen moeten blijven leven en een van beide, veelal de moeder, de zorg voor het kind op zich zal moeten nemen. Hun huwelijk zal in deze situatie dus pas na het bereiken van het 18^e levensjaar van beide ouders kunnen worden gesloten.

Hoe moet het dan met de bediening van de Heilige Doop? Wanneer uit de relatie, waarbij een of beiden beneden de 18 jaar is, een kind geboren wordt, kan dit kind ook vóórdat er een huwelijk tot stand is gekomen, worden gedoopt, indien iemand de verantwoordelijkheid voor een christelijke opvoeding van het te dopen kind op zich neemt. Dat zouden bijvoorbeeld grootouders kunnen zijn. Ook zou de doopsbediening kunnen worden aangehouden totdat de moeder (die in het algemeen de zorg voor het kind zal hebben), zelf belijdenis des geloofs heeft afgelegd. Dit laatste voor zover dit binnen afzienbare tijd kan geschieden. De algemene lijn behoort immers te zijn dat de bediening van de Heilige Doop niet nodeloos mag worden uitgesteld. Natuurlijk in een pastoraal-ethisch rechte weg.

Deugdelijke basis

Overigens moet worden benadrukt dat niet in alle gevallen van zwangerschap in een voor-huwelijkse relatie per definitie op het aangaan van een huwelijk tussen deze jonge mensen moet worden aangedrongen. Heel belangrijk is de vraag of er wel een deugdelijke basis is voor een huwelijk. Als deze er niet is, mag dit niet worden geforceerd. De vraag blijft: is het een huwelijk in de Heere?

Het is noodzakelijk dat er over deze tere zaken op een passende wijze wordt gesproken. Het grote belang van het huwelijk en een goede weg daar naartoe moet zeker de nodige pastorale aandacht hebben. In veel gemeenten wordt van tijd tot tijd huwelijks catechese gegeven. Een goede zaak. Daarnaast zal er op de catechisatie bij de wat oudere jeugd en in de (catechismus)prediking ook aandacht voor deze zaken dienen te zijn.

Hopelijk wordt met het voorgaande enige duidelijkheid verschaft over de vraag hoe kerkenraden hebben om te gaan met de verantwoordelijkheden die zij in deze gevoelige zaken hebben. De Heere geve maar licht en wijsheid in alle dingen!

Niets van jou...

A. Janse-Pieterman, Rijssen

Meester Walter zit achter zijn bureau. Hij heeft een klein briefje van Mark gekregen. 'Beste meester, ik heb een vraag: Hoe kan ik toch een nieuw hart krijgen? Ik bid. Ik lees uit mijn dagboekje. Ik probeer goed te luisteren in de kerk. En toch gebeurt er niets in mijn leven. Kunt u mij hierop een antwoord geven? Groeten, Mark.'

Herken jij iets van Mark in jouw leven? Ik hoop het van harte. Je bidt, je leest je dagboek en luistert goed naar Gods Woord. Maar er verandert niets. Het is belangrijk dát je het doet. Want de Heere werkt door Zijn Woord en Zijn Geest. Blijf het daarom doen. Iedere dag opnieuw.

Weet je wat de Heere je daardoor wil leren? Dat je niets goeds kan doen. Dat je Hem helemaal niet nodig hebt. Dat het niet gaat om jou. Om 'ik' met een kleine 'i'. Om 'ik' die bid of 'ik' die lees. Het gaat om 'Ik' met een grote 'I'. De Heere Zelf. Luister maar: 'Ik ben gevonden van hen die naar Mij niet vraagden, Ik ben gevonden van degenen die Mij niet zochten; tot het volk dat naar Mijn Naam niet genoemd was, heb Ik gezegd: Zie, hier ben Ik, zie, hier ben Ik' (Jes. 65:1).

Wij zoeken de Heere niet. Hij zoekt ons. Dit noemen we met twee moeilijke woorden: eenzijdige zondaarsliefde. Het komt niet van onze kant. Hij zoekt verloren mensen op. Hij wil ze redden van de eeuwige dood. Dan wordt het woordje genade waar: iets krijgen wat je niet verdiend hebt. Bid nog maar vaker of de Heere wil

laten zien hoe 'n grote zondaar je bent. Maar ook hoe 'n oneindig groot Zijn genade en liefde is. Want Hij zegt: 'Zie, hier ben Ik. Ik wil je kleden en voeden. Ik wil je het ware leven geven.

Kom, arm en naakt. Tot Hem, Die zalig maakt!' Dan kan het nog voor Mark. En ook voor jou. Hoe groot of klein je ook bent. Want Hij is het... Die de zondaar leven doet!

*Zie, ik breng voor mijn behoud
U geen wierook, mirr' of goud;
moede kom ik, arm en naakt,
tot de God, Die zalig maakt,
Die de arme kleedt en voedt,
Die de zondaar leven doet.*

Augustus Montague Toplady
(1740-1778)

MAARTEN LUTHER

*een trouwe
dienstknacht van God*

H. van Dam

De volgende dag staat Luther weer in een volle zaal voor de keizer. Hij ziet bleek, want het moeilijkste uur van zijn leven is aangebroken. Maar toch is hij kalm.

Als de kanselier hem weer vraagt of hij herroepen wil, is alle vrees weg. De kanselier zegt: 'Denkt u nou echt dat wij allemaal dwalen: de paus, de kardinalen, de bisschoppen, wij allemaal, en u niet?'

'Ja', zegt Luther, 'zij hebben allemaal gedwaald; ik kan het uit de Bijbel bewijzen'. Nu gaat hij een rede houden en zegt dat alles wat hij geschreven heeft in de Bijbel

te vinden is. Als er iets in staat dat tegen Gods Woord is, zal hij het herroepen. Als zij bewijzen uit de Bijbel dat Luther verkeerde dingen geschreven heeft, zal hij zelf zijn boeken in het vuur werpen. Met gespannen aandacht zit iedereen te luisteren.

Als Luther uitgesproken is, zegt de kanselier dat ze daar niet meer met hem over spreken willen. Hij moet een kort antwoord geven. Wil hij herroepen? Ja of nee. Dan antwoordt Luther onder doodse stilte: 'Omdat u mij niet uit het Woord van God kunt bewijzen dat ik dwaal, kan ik niet herroepen. Hier sta ik, ik kan niet anders. God help me. Amen!'

De vijanden van Luther knerssen hun

tanden van woede. Zij hebben een grote nederlaag geleden.

De keizer staat op. 'Ik heb genoeg gehoord', zegt hij.

Met zijn dienaren gaat hij de zaal uit. Luther wordt weer naar de herberg teruggebracht.

Als hij daar aankomt, roept hij, met zijn handen omhoog: 'Ik ben er door, ik ben er door!'

In Gods kracht heeft hij de duivel verslagen. Door het Woord van God.

Ja, want het is waar wat in het Lutherlied staat:

*Gods Woord houdt stand in eeuwigheid
En zal geen duimbreed wijken.
Beef, satan! Hij, Die ons geleidt,
Zal u de vaân doen strijken.*

vervolgverhaal

37

Boekennieuws

De martelaren van Malatya

"De martelaren van Malatya", James Wright; uitg. De Banier, Apeldoorn; 205 blz.; € 16,95.

Wie een levendige indruk zoekt van de omstandigheden waaronder christenen in het huidige Turkije leven, doet er goed aan het boek van James Wright te lezen, "De martelaren van Malatya", over drie belijdende christenen die ruim tien jaar geleden werden vermoord.

Over Turkije wordt de laatste tijd veel geschreven in verband met de wijze waarop Erdogan zijn macht zoekt uit te breiden tot in Europa toe. Door de aanwezigheid van miljoenen islamitische Turken in diverse Europese landen blijkt hij lange armen te hebben. Wie daarbij beseft dat zijn streven gericht is op verdere islamisering, ten koste van christelijke minderheden in eigen land, kan hier niet blij mee zijn. Een land dat zijn godsdienstige wortels uitroeit (denk aan de kerk in de eerste eeuwen van onze jaartelling) en zijn geschiedenis vervalst (denk aan de genocide op de Armeense christenen), kan onze sympathie niet krijgen; wel onze liefde om het Evangelie er te brengen.

Over dit laatste gaat het boek dat de moord beschrijft op drie mannen, twee Turken en een Duitser: Necati Aydin, Uğur Yüksel en Geske op 18 april 2007 in Malatya (Turkije). Necati en Uğur waren boekhandelaar, in dienst van een christelijke uitgeverij. Ze kenden hun moordenaars van gesprekken die ze hadden gevoerd over de Bijbel. Geske was een Duitse zendeling. Beide Turkse mannen zijn van de islam tot het christendom bekeerd, terwijl Geske sinds 2003 zendingswerk was gaan doen in Malatya. Ze worden alle drie door de fanatieke moslimomgeving gehaat.

Hun moordenaars veinzen belangstelling te hebben voor Bijbels onderwijs. In het kantoor worden Aydin en Geske met messteken gedood. Yüksel raakt zwaargewond en sterft korte tijd later. De daders zijn door een moedige rechter veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf, maar de moslimradicalen die erachter zitten, blijven buiten schot.

Suzanne Geske, de weduwe van de zendeling, besluit na de moord op haar man in Turkije te blijven, ondanks de verslechterende veiligheidssituatie voor christenen in Turkije. Ze wil zijn werk voortzetten. Hoewel de geloofsbeleving niet in alles herkenning zal geven bij de lezer, worden we hier toch geconfronteerd met christenen die in een vijandige omgeving het Evangelie proberen uit te dragen. Het boek geeft een levendig verslag van zendingsactiviteiten die een plaats behoren te hebben in onze dagelijkse gebeden.

ds. C.J. Meeuse, Goes

Waarvoor leef ik?

"Waarvoor leef ik?" Joh. Krijgsman; uitgeverij Den Hertog, Houten; 96 pag.; € 10,90.

De titel van dit boekje is een wezenlijke vraag. Het is een vraag van alle tijden, gesteld door jongeren en ouderen, kerkelijken en onkerkelijken. Gesteld vanuit een zekere bezinning of soms vanuit diepe wanhoop.

De schrijver, die in Amsterdam werkt als evangelist van onze gemeenten, zoekt naar het juiste antwoord. Bij deze zoektocht is Gods Woord leidend. Telkens weer wordt teruggegrepen naar Bijbelse personen die als illustratie en als spiegel dienen voor ons. Soms een voorbeeld ten goede, soms ten kwade.

In de eerste hoofdstukken wordt de vraag zelf uitgewerkt. Daarbij komt de leegte van onze tijd openbaar. Het levensmotto van deze tijd wordt in al zijn armoede en leegte geschilderd: 'Eruit halen wat erin zit'. Veel dieper gaat het vaak niet; het genieten staat voorop, hier en nu. Dat blijkt ook uit de antwoorden van de straat. Maar gelukkig is er meer. Gods Woord geeft óók een antwoord op deze vraag. De zin van het leven ligt niet in eigen genot, maar in het dienen van de Heere. Dan pas wordt werkelijke zin ervaren. Enkele hoofdstukken zijn gewijd aan een uitwerking van begrippen als bekering en geloof, van het getuige zijn en van het wandelen met God. Zo wordt de appellerende vraag aan het hart gelegd waarvoor wij leven. Het laatste hoofdstuk geeft een duidelijk antwoord: tot eer van God!

Altijd weer is daar de worsteling binnen het spanningsveld van activisme en lijdzaamheid. Dat geldt binnen de kerk en ook buiten de kerk in het zendings- en evangelisatiewerk. Ook onze jongeren worstelen daarmee. De schrijver kiest geen tussenweg, maar laat beide kanten tot hun recht komen.

Het boekje is vooral bedoeld voor onze jongeren en diegenen die van buitenaf onze kerk zijn binnengebracht. De korte zinnen en de directe benadering maken het gemakkelijk om te lezen. Anderzijds kun je je in deze tijd van 'ontlezing' afvragen of jongeren nog boekjes van dit soort kopen. Dan ligt er de taak van ouders en opvoeders om het aan hun kinderen te geven en het zo onder hun aandacht te brengen. De thema-vraag leeft echt en het in dit boekje gegeven antwoord is het waard.

F. van Toor, Apeldoorn

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

te Bodegraven en Lelystad,
ds. A.T. Vergunst te Waupun (Wisconsin, VS);
te Den Haag-Scheveningen
en Oud-Beijerland,
ds. J. van Rijswijk te Aalburg;
te Grand Rapids-Covell Avenue (Michigan, VS),
ds. A.T. Huijser te Sliedrecht;
te 's-Gravenzande,
ds. G. Clements te Gouda;
te Middelburg-Zuid,
ds. A. Schot te Nunspeet;
te Middelharnis,
ds. J. van Laar te Rijssen-West;
te Rotterdam-Alexanderpolder
en Terneuzen,
ds. P.G. Heijkamp te Emmeloord;
te Rotterdam-IJsselmonde
en Terwolde-De Vecht;
ds. C. Sonneveld te Krabbendijke
te Waardenburg,
ds. C.A. van Dieren te Rijssen-Noord.

DOVENDIENST TE DORDRECHT

Op zaterdag 23 september hoopt student M. Blok voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden. Deze dienst wordt gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Dordrecht en begint om 15.00 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

CATECHISATIE VOOR STUDENTEN IN EDE

Evenals voorgaande jaren wordt er in onze gemeente catechisatie gegeven aan studenten die in Ede studeren of wonen. De catechisatie wordt gegeven door ouderling E. van Veldhuizen. (evanveldhuizen@kliksafe.nl) Wil je hieraan deelnemen? Je bent hartelijk welkom in de Petrakerk, Lunterseweg 25, op maandagavond. De eerste catechisatie wordt gegeven op maandag 2 oktober, aanvang: 19.45 uur.

Kerkenraad Gereformeerde
Gemeente Ede

BEVESTIGING/INTREDE KANDIDAAT/ DS. W. MOUW TE OPHEUSDEN

Woensdag 23 augustus was een blijde dag voor onze gemeente vanwege de bevestiging/intrede van kandidaat/ds. W. Mouw. De bevestigingsdienst werd geleid door zijn vader, ds. G. Mouw. In een voorwoord stond hij stil bij de les van de pottenbaker (Jerem(a)). De prediking was n.a.v. Johannes 17:18-20, met als thema: 'Het Hogepriesterlijke gebed' en de volgende punten:

1. De zending (vers 18).
2. De opdracht (vers 19).
3. De voorbede van Christus (vers 20).

1. De tekst staat in het Hogepriesterlijke gebed. Het is Gods dierbaar Woord Dat ons wijs kan maken tot zaligheid. Het gebed is een sterk wapen dat de Heere Zijn volk

geeft. Hoe staat het met ons gebedsleven? Liggen wij in Zijn gebed begrepen? Hij is die biddende en dankende Hogepriester. Hoe meer wij van Hem mogen ontvangen, hoe armer wij worden.

2. De opdracht. De kandidaat is ook een mensenkind. Maar dan staat er: 'Ik heilig Mijzelfen voor hen!' Dat is voor de kerk des Heeren, waarvoor Hij de weg gegaan is van lijden en sterven.

3. Liggen er in Opheusden nog in Zijn voorbede begrepen? 'Ik heb nog andere schapen...!' We zijn nog in de mogelijkheid om tot God bekeerd te worden. Hij gedenke en zegene uit Sion.

Vervolgens werd het formulier gelezen. De kandidaat mocht plechtig uitspreken: 'Ja ik, van ganser harte'. Aan de handoplegging namen deel: ds. J.J. van Ekeveld, ds. G.J. van Aalst, ds. P. Mulder, ds. G. Clements, ds. C. Hogchem en ouderling M. van Dam. Daarna volgde een hartelijke toespraak van de bevestiger tot zijn zoon, familie en de kerkenraad en de gemeente van Opheusden.

In de avonddienst deed ds. W. Mouw intrede. De prediking was n.a.v. Jerem(a) 21:8, met als thema: "De rechte prediking van het Woord" en de volgende punten:

1. Het gezag van dat Woord;
2. De vertroosting in dat Woord;
3. De vermaning in dat Woord.

VAN HET CURATORIUM THEOLOGISCHE SCHOOL

In april jl. is - op het alleronverwachts - onze vakdocent ds. L. Terlouw overleden. Onze geliefde broeder heeft een vijftal jaren het vak poimeniek en liturgiek mogen doceren. De Heere gedenke zijn vrouw en zonen in dit gemis met Zijn vertroostende genade. Zo kwam er ook een lege plaats op onze school.

Het curatorium kan u meedelen dat - na een periode waarin de lessen in deze vakken niet zijn gegeven - nu tot vakdocent poimeniek en liturgiek is benoemd ds. B. Labee uit Veenendaal. Hij hoopt in november zijn werk te beginnen.

De Koning van de Kerk moge deze benoeming met Zijn gunst en zegen bekronen. Hij gedenke onze broeder, naast alle arbeid in zijn gemeente, ook in deze verantwoordelijke taak, samen met de andere docenten.

De grote Profeet en Leraar Jezus Christus mocht rijklijk Zijn herderlijk onderwijs doen ervaren aan de docenten en de studenten. Tot heiliging van Zijn Naam en tot de komst van Zijn Koninkrijk.

Ds. J.J. van Ekeveld, voorzitter
Ds. M. Karens, secretaris

1. Het gaat om een volk dat zich bevindt in bange omstandigheden. Het zijn de laatste dagen van koning Zedekía. De koning van Babel is gekomen en heeft Jeruzalem voor de tweede keer belegerd. Er komt honger en pest in de stad, waardoor velen sterven. Dan pas denkt Zedekía aan God. Jeremía moest tot Zedekía alleen het oordeel prediken.

Maar tot het belegerde, uitgehongerde en radeloze volk van Jeruzalem moest hij prediken dat het nog kan. Die boodschap mogen we in deze dag ook in uw midden leggen. Jeremía was ambtelijk afgezonderd tot de dienst des Heeren, ook al had hij bezwaren dat hij niet kon spreken. De Heere nam alle bezwaren weg. En zo werkt de Heere nog. Als de Heere afzondert tot de heilige dienst, dan moet je Zijn weg gaan en Zijn woorden spreken.

2. De vertroosting in dat Woord is de weg des levens. Van nature wandelen we niet op de weg des levens. Op de smalle weg worden we gebracht wanneer we gaan door de enge poort van de waarachtige wedergeboorte. De weg die na die poort komt, is een nauwe weg waar we moeten leren wat het is onszelf tegen te hebben op reis naar de eeuwigheid. Op die weg krijgt u te doen met de listen van de duivel, met een Gode vijandig bestaan dat niet buigen en bukken wil. Toch is het een uitnemende weg vanwege ontmoetingen met hun dierbare Koning en de hemel weleens scheuren mag en zij iets mogen ontvangen van de zoetheit die in Christus is. Bekeert u dan.

3. De vermaning in dat Woord gaat over de weg des doods waarop de duivel de zonde voorhoudt en je niet kermt over de zonde. Maar het einde is de dood. Die in deze stad

blijft, zal sterven. Maar die er uitgaat valt voor de slaande hand Gods en zal leven en zijn ziel zal tot een buit zijn. Om dan het recht Gods eens te mogen toevallen. Voor zo'n zondaar krijgt Jezus waarde en gaan de poorten der gerechtigheid open in een Ander. Daar hebt u een gepast voorwerp voor een rijke, lieve en dierbare Christus.

Daarna sprak ds. W. Mouw een dankwoord tot zijn vader en diverse andere personen en instanties. Toespraken volgden door: de consulent, ds. J.J. van Ekeveld, namens de Classis Utrecht, PS Noord-West en het Curatorium, burgemeester J. Kottelenberg van Neder-Betuwe namens de burgerlijke overheid, ds. A. van Voorden namens de plaatselijke kerken, student H.J. Agteresch namens de studenten en ouderling M. van Dam namens kerkenraad en gemeente.

Namens de kerkenraad van Opheusden, ouderling J. Willemsen, scriba.

VERSLAG VERGADERING CLASSIS RIJSSSEN 1 SEPTEMBER IN NOORDERKERK RIJSSSEN

Bij toerbeurt opent ds. R.A.M. Visser de vergadering op de gebruikelijke wijze. In het bijzonder wordt ds. S.W. Janse welkom geheten, die voor het eerst een vergadering van deze classis bijwoont. Het moderamen wordt als volgt samengesteld: preses: ds. A. Schreuder, assessoren: ds. J. van Laar en ds. R.A.M. Visser, 1^e scriba: ouderling K.H. de Heer, 2^e scriba: ouderling F. van Toor, quae- stor: ouderling Z. Klaasse. Bij de ingekomen stukken wordt gesproken over de vervulling van enkele vacatures. A. Groothedde wordt herbenoemd in de Stichting Financiële Hulp-

verlening voor Instellingen in de P.S. Oost. De gemeente van Apeldoorn heeft een punt ingediend inzake het onder ons gebruikte ondertekeningsformulier voor ambtsdragers. Er zijn vragen rondom de plicht tot ondertekening en rondom de gebruikte formulering. Na bespreking wordt besloten om vóór doorzending naar de meerdere vergadering eerst advies in te winnen bij het deputaatschap Kerkrecht. Op de volgende classisvergadering zal dit punt opnieuw aan de orde komen.

De verslagen van de gehouden visitaties worden besproken. Naar aanleiding hiervan wordt gesproken over het spaarzaamlijk horen van doorbrekend werk en opwas in de genade. Gezocht wordt naar oorzaken hiervan en de noodzaak dat dit ons uitdrijft. Dit onderwerp zal op een classicale ambtsdragerbijeenkomst aan de orde worden gesteld. Bij stemming wordt ouderling Z. Klaasse voor een nieuwe periode gekozen als quae- stor. De gemeente Rijssen-West wordt aangewezen als roepende kerk voor de volgende classisvergadering op 2 februari 2018. Ouderling G.W. v.d. Maat van de roepende kerk Rijssen-Noord eindigt de vergadering op de gebruikelijke wijze.

F. van Toor, 2^e scriba

MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK 2017

Pag. 58, **PREDIKANTSWEDUWEN.**

Het adres van mevr. M. Melis-van de Bospoort is nu: Steynlaan 32, 3851 BS Ermelo, tel. (0341) 276472.

Pag. 201, **gemeente GOES.**

Scriba van de diaconie is nu: D.J. Verheul, Lewestraat 9a, 4481 BB Kloetinge, tel. (0113) 745069, e-mail: verheuldj@gmail.com

Berichten

NAJAARSCOLLECTE DIACONAAL ZENDINGSWERK

Twee deputaatschappen met één missie. Zo zou de diaconale najaarscollecte omschreven kunnen worden. Bijzondere Noden en Zending Gereformeerde Gemeenten voeren dit werk namens u uit. En daarom vragen we ook vrijmoedig om uw steun!

Het thema voor de najaarscollecte van 2017 is 'perspectief bieden'. Denk aan kinderen die opgroeien in een achterstandswijk in Ecu-

dor. Ze leven in gebroken gezinnen en komen vanaf hun jeugd thuis of op straat in aanraking met werkloosheid, criminaliteit, drugs- en drankmisbruik. Door steun van Bijzondere Noden kunnen jongeren een goede opleiding krijgen. Het is een middel om een baan te vinden. Dat geeft nieuw perspectief.

Het mooie van dit werk is dat het in nauwe samenwerking gebeurt met de zendingswerkers van Zending Gereformeerde Gemeenten. Zij komen de jongeren tegen in hun rond-

gang door de wijk, maar ook in het kinder- en jeugdwerk in de zendingsgemeenten. Jongeren die steun ontvangen voor opleiding, zeggen toe om zich ook in te spannen binnen de zendingsgemeente. Over perspectief gesproken...

Met de opbrengst van de najaarscollecte willen we ook perspectief bieden aan analfabeten in Guinee. Door te leren lezen kunnen ze voorlichtingsfolders lezen over gezonde babyvoeding. Ze kunnen lezen over de gevol-

gen van een besmetting met Hiv-aids. Nog belangrijker is dat deze mensen ook vertaalde delen van de Bijbel in hun eigen taal kunnen lezen. Daarin wordt de Weg tot het leven aan hen bekendgemaakt.

We zetten ons als deputaatschappen graag voor deze mensen in, maar kunnen dat niet zonder uw steun. Daarom vragen we u vrijmoedig om uw bijdrage aan de diaconale najaarscollecte. U kunt uw bijdrage leveren wanneer hiervoor gecollecteerd wordt in uw gemeente, maar u kunt ook rechtstreeks doneren aan BN of ZGG onder vermelding van 'najaarscollecte'. Ook vragen we u om gebed. Zonder Gods zegen zijn onze inspanningen vruchteloos. Maar als de Heere het werk zegent, zal rijke vrucht volgen. Dat is pas Perspectief.

Zending Gereformeerde Gemeenten
Bijzondere Noden

RECTIFICATIE/AANVULLING BERICHT BIJZONDERE NODEN

Helaas stond in het bericht "41 miljoen slachtoffers in Zuid-Azië" in De Saambinder van 14 september een onjuist rekeningnummer van Bijzondere Noden vermeld. Het juiste rekeningnummer is:
NL52 INGB 0000 3074 47.

Bijzondere Noden verleent ook hulp na de orkaan Irma. Zie voor actuele informatie op www.bijzonderenoden.nl/actueel.
Deputaatschap Bijzondere Noden

TOERUSTINGSCURSUS BIJBELSTUDIE MET GROEPEN

Deze cursus van de Jeugdbond bestaat uit drie onderdelen:

- Hoe lees ik de Bijbel?
- Hoe zet ik een Bijbelstudie op?
- Hoe leid ik het groeps gesprek rondom de Bijbel?

Waar: kerkgebouw Gereformeerde Gemeente Amersfoort.

Wanneer: donderdag 26 oktober, 9 november en 16 november.

Cursusleiding: Dirk-Jan Nijsink.

Tijden: 19.45-22.00 uur.

Kosten: € 35,- p.p..

Voor wie: o.a. leidinggevend en leden van Bijbelstudiekringen, catecheten.

Opgeven en meer informatie: www.jbgg.nl/bijbellezen.

ZANGAVONDEN

Amersfoort

Zangavond met presentatie van CD van mannenkoor 'Jubilate' te Amersfoort op zaterdag 30 september, aanvang: 19.30 uur, in de Joriskerk, Hof 1, aldaar, m.m.v. genoemd mannenkoor en jongerenkoor 'Elad' uit Elspeet, orgel: Harm Hoeve en verschillende instrumentalisten.

Leiding en meditatie: ds. A. Verschuure. Opbrengst verkoping CD en die van collecte zijn bestemd voor Vakantieweken voor mensen met beperking.

Barendrecht

Zangavond op zaterdag 7 oktober, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Barendrecht, m.m.v. het christelijk jong mannenkoor 'Jubilate', het gemengd koor 'Vox Humana' en organist Jan Peter Teeuw.

Meditatie door ds. A.J. de Waard. Collecte t.b.v. het diaconaal gastenhuis de Oase te Ouddorp.

Borssele

Psalmzangavond op zaterdag 30 september, aanvang 19.30 uur, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Borssele, m.m.v. gemengd koor Yerseke en organist koor- en samenzang Pieter Heykoop.

Opening en sluiting door ds. C. van Krimpen. Meditatie door ds. D. de Wit. Collecte voor uitbreiding orgel.

Kapelle

Koorzangavond op zaterdag 30 september, aanvang 19.30 uur, in de Petrakerk van de Gereformeerde Gemeente te Kapelle, m.m.v. het mannenkoor Jeduthun uit Krabbendijke, het gemengd koor Met hart en stem uit Sint Maartensdijk en het gemengd koor Crescendo uit Kapelle. Collecte t.b.v. MAF

Kootwijkerbroek

Psalmzangavond op zaterdag 30 september, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Kootwijkerbroek met als organist Andre van Nieuwkoop. Meditatie door ds. G. Beens.

Krimpen aan den IJssel

Zangavond op zaterdag 30 september, aanvang: 19.30 uur, in de Grote of St. Michaëlskerk te Oudewater, m.m.v. het mannenkoor Canticum uit Gouda, het meisjeskoor Seba uit Krimpen aan den IJssel, solo Annemarie van Woudenberg en enkele instrumentalisten. Collecte t.b.v. stichting Stéphanos. Meer info: www.stephanos.nl/agenda.

Rijssen

Psalmzangavond op zaterdag 30 september, aanvang: 19.00 uur, in de Noorderkerk te Rijssen m.m.v. bovenstemgroep Rijssen e.o. en Dick Slagman, orgel. Opening, sluiting en meditaties door ds. S.W. Janse. Collecte t.b.v. Zending Gereformeerde Gemeenten.

ZANG- EN VERTELMIDDAG IN RIJSSSEN

Zang- en vertelmiddag, in het bijzonder voor en met mensen die een verstandelijke

beperking hebben, te organiseren door het Noordermannenkoor te Rijssen, op zaterdag 7 oktober, aanvang: 14.30 uur, in de Noorderkerk. Bijbelvertelling door ouderling J. Haazebroek. Koor- en samenzang wordt op orgel begeleid door Rick Kosters. Duur ongeveer 90 minuten. Collecte t.b.v. 'vakantieweken gehandicapten'.

ORGEL- EN SAMENZANGAVOND TE GOUDA

Orgel- en samenzangavond op zaterdag 21 oktober, aanvang: 20.00 uur, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Gouda, m.m.v. Bas de Vroome en Marijke Schaap, orgel. Collecte voor de onkosten.

KERSTZANGUITVOERING TE CAPELLE A/D IJssel

Kerstzanguitvoering op 23 december in de Elimkerk van de Gereformeerde Gemeente te Capelle a/d IJssel. Hieraan nemen deel het gemengd koor Jubilate, het jongerenkoor Heman en het kinderkoor De Kleinnot. Voor personen vanaf de leeftijd van 15 jaar wordt de mogelijkheid geboden om als projectkoorlid hieraan vocale medewerking te verlenen.

De repetities worden op zeven woensdagavonden, aanvang 20.00 uur, gehouden, waarvan de eerste op 8 november in de Elimkerk. Deelnamekosten: € 15,- p.p.

VERKOPINGEN

Barneveld

Verkoping door de vrouwenvereniging Fébe te Barneveld op zaterdag 30 september, van 9.30-15.00 uur, in en rond het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Barneveld-Zuid. De opbrengst is t.b.v. zending en evangelisatie.

Opheusden

Verkoping door de vrouwenvereniging 'Thuisfront' te Opheusden op zaterdag 30 september in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente. De opbrengst is t.b.v. jubileumactie van de Vrouwenbond Gereformeerde Gemeenten (zending in Bolivia en evangelisatie in grote steden, m.n. benoeming evangelist in Utrecht). Opening om 9.30 uur. Verkoping van 10.00-14.00 uur.

Scherpenzeel

Verkoping door de vrouwenvereniging 'Dorcac' te Scherpenzeel op zaterdag 30 september, van 10.00-14.00 uur. De opbrengst is t.b.v. zendingprojecten in Guinee en Cambodja en het evangelisatiewerk. Locatie: kerk van de Gereformeerde Gemeente.

Utrecht

Verkoopdag door de vrouwenvereniging 'Pro

Ecclesia' te Utrecht op vrijdag 29 september, van 14.45-ca. 20.00 uur, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente. De opbrengst is t.b.v. zending en evangelisatie. Reistip: parkeren P en R.

Veenendaal

Verkoop op zaterdag 30 september, van 9.45-15.00 uur, in en rond de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Veenendaal. De opbrengst is dit jaar bestemd voor de deputaatschappen Zending en Bijzondere Noden.

ACTIEMARKT BETHESDA TE DEN DOLDER

Actiemarkt op zaterdag 7 oktober, van 10.00-15.00 uur, rondom Bethesda op de locatie Paltzerweg 210a te Den Dolder t.b.v. de nieuwbouw van locatie Tharah. De opbrengst zal volledig worden bestemd voor de snoezelruimte in de nieuwbouw te Barneveld.

KERKHISTORISCHE WANDELING IN MIDDELBURG

Kerkhistorische wandeling met herinnerin-

gen aan Smijtegelt op donderdag 28 september. Start vóór het oude stadhuis op de Markt om 15.00 uur. De wandeling met gids voert langs oude kerken en hun bewogen geschiedenis. Opbrengst (vrijwillige bijdrage) is bestemd voor de Stichting Vrienden van Heidelberg en Dordrecht. Groepen op afspraak.

Aanmelding: P.C. Beeke, p.c.beeke@kliksafe.nl / 0118-633828.

WANDELING IN DORDRECHT

Wandeling op zaterdag 14 oktober in Dordrecht, de oudste stad van Holland, met vele kerkhistorische bezienswaardigheden. Verzameltijd en -punt: 11.00 bij de Grote Kerk. Inlichtingen en aanmelden bij J.J. Rietveld, tel. 078-6180040 of 06-29113626 of e-mail: rietveldjj@filtnet.nl. Collecte voor Stichting Vrienden van Heidelberg en Dordrecht.

WERKGROEP OUDERSENFAMILIERONDOM

De werkgroep is opgericht vanuit de behoefte aan onderling contact van mensen, die met homofilie worden geconfronteerd in het

gezin en/of familiekring. Wanneer wij hiermee te maken krijgen, komen we voor allerlei vragen te staan. De hoofdvraag is vaak: Hoe moeten we met onze zoon/dochter die anders geaard is omgaan? Het doel van de werkgroep is om elkaar daarin tot een hand en een voet te zijn. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling om standpunten op te rekken of ter discussie te stellen. We nemen de Bijbel als uitgangspunt voor ons spreken en denken over seksualiteit en dat het scheppingsgegeven ons laat zien dat het huwelijk bedoeld is voor twee mensen van verschillend geslacht.

Meer informatie kunt u vinden op de website: www.oudersenfamilierondom.nl

We beleggen regionale bezinningsavonden voor ouders en familieleden van mensen met een andere geaardheid. Regio Zuid/West en regio Noord/Oost op vrijdag 6 oktober, aanvang: 19.30 uur, regio Randstad op vrijdag 13 oktober, aanvang: 20.00 uur. De locaties worden bekendgemaakt aan diegenen die zich hiervoor hebben aangemeld. Aanmelden door een email te sturen naar info@oudersenfamilierondom.nl

Kerkdiensten

ZONDAG 24 SEPTEMBER 2017

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. A.P. Baaijens; Aalburg 9.30 uur ds. B. van der Heiden en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Aalst 9.00 en 14.30 uur stud. H.J. Agteresch; Alblasserdam 9.30 uur ds. J. van Rijswijk en 15.30 uur ds. W. Harinck; Alphen a/d Rijn 18.30 uur stud. M. Blok; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Amsterdam 18.30 uur ds. W. Mouw; Apeldoorn 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; Arnhem 18.30 uur ds. M. Joosse; Barendrecht 15.00 uur ds. W.J. Karels; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. C. Hogchem; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Berkenwoude 10.00 uur ds. H. Paul en 19.00 uur ds. J.S. van der Net; Bodegraven 10.00 uur ds. J.J. Tanis en 18.30 uur stud. G.P. van Nieuw Amerongen; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 15.30 uur ds. W.A. Zondag; Capelle a/d IJssel-West 19.00 uur ds. D. de Wit; Delft 19.00 uur ds. H. Brons; Den Helder 10.00 uur ds. D.W. Tuinier; Dordrecht 10.00 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. C.A. van Dieren; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. M. Joosse; Elspeet 18.30 uur (H.D.) ds. P.G. Heijkamp; Emmeloord 9.30 uur

ds. P.G. Heijkamp; Enkh uizen 9.30 en 16.00 uur (H.D.) ds. G. Heijkamp; Enschede 10.00 (H.A.) en 15.00 uur ds. A. Schreuder; Enter 16.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. G. Mouw; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. C.J. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; 's-Gravenhage (zie Scheveningen); 's-Gravenpolder 9.30 en 14.00 uur ds. G.J.N. Moens en 18.00 uur ds. G.J. Baan; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur ds. J.W. Verweij; Haamstede 10.00 uur ds. A.J. Gunst; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. M.H. Schot; Hilversum 15.30 uur (H.D.) ds. A. Verschuure; Hoofddorp 9.30 en 16.00 uur stud. M. Blok; Hoogeveen 16.00 uur ds. A. Schot; Hoogvliet 18.00 uur ds. P. Mulder; Houten 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kampen 9.30 en 15.30 uur ds. G. Pater; Katwijk aan Zee 10.00 uur ds. G. Clements en 17.00 uur ds. J. Driessen; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 14.00 uur ds. C. van Krimpen; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. C. Sonneveld; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Leerdam 10.00 en 18.00 uur ds. J. Schipper; Leiderdorp 18.00 uur ds. D.W. Tuinier; Lelystad 19.00 uur ds. R.A.M. Visser; Marknesse 18.00 uur ds. G. Pater;

Meeuwen 14.30 uur ds. J. Schipper; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. S. Maljaars; Melissant 18.00 uur ds. C. Harinck; Middelburg-Centrum 9.30 (H.A.) en 14.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 en 16.00 uur ds. M. Karens; Middelharnis 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. K. Boeder; Mijdrecht 15.00 uur ds. H.A. van Zetten; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 9.30 uur ds. W. Silfhout en 18.30 uur ds. A.J. Gunst; Nieuw-Beijerland 15.00 uur (H.D.) ds. A.T. Huijser; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwerkerk 14.30 uur ds. K. Boeder; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Nisse 14.30 uur ds. C.J. Meeuse; Oostburg 10.00 en 15.00 uur stud. H.E.P. Fortuyn; Oosterend 10.00 en 16.00 uur ds. A. Vermeij; Oostkapelle 17.00 uur (H.D.) ds. S. Maljaars; Oostvoorne 19.00 uur ds. M.H. Schot; Oud-Beijerland 14.30 uur ds. J. van Rijswijk; Ouddorp 14.30 uur ds. A.P. Baaijens; Oudemirdum 9.30 en 14.30 uur ds. F. Mulder; Poederrijen 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. A.T. Huijser; Poortugaal 9.30 en 16.00 uur ds. D. de Wit; Poortvliet 10.00 en 14.30 uur stud. G.P. van Nieuw Amerongen; Puttershoek 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Ridderkerk 9.30 uur ds. J. Mijnders en 14.30 uur ds. E. Bakker; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur ds. J.

Driessen en 16.30 uur ds. J.J. Tanis; Rijssen-Zuid 18.30 uur ds. S.W. Janse; Rilland-Bath 18.30 uur stud. H.E.P. Fortuyn; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. J.S. van der Net; Rotterdam-Centrum 16.00 uur ds. W. Silfhout; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 uur ds. C. Harinck en 16.00 uur ds. G. Clements; Scherpenisse 9.30 en 14.00 en 18.30 uur ds. J.B. Huisman; Scherpenzeel 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. J.B. Zippro; Sint Annaland 9.30 en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Sint Philipsland 14.30 uur ds. C. Sonneveld; Soest 15.30 uur ds. G. van Manen; Spijkenisse 10.00 (H.A.) en 15.30 uur ds. P. Mulder; Sprang-Capelle 17.00 uur stud. H.J. Agteresch; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Terneuzen 15.30 uur ds. A.J. de Waard; Terwolde - De Vecht 9.30 uur ds. A.B. van der Heiden en 14.30 uur ds. S.W. Janse; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. B.J. van Boven; Utrecht 16.30 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. B. Labee; Vlaardingingen 10.00 en 16.30 uur ds. H. Brons; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur (H.D.) ds. G.J. Baan; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. J. van Laar; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. H. van der Heiden; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Kok; Westzaan 15.30 uur ds. D.W. Tuinier; Wierden 9.30 uur ds. S.W. Janse en 18.30 uur ds. A. Schreuder; Woerden 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. W.A. Zondag; Wolphaartsdijk 18.00 uur ds. G.J.N. Moens; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Zwolle 9.30 (H.A.) en 19.00 uur ds. A. Schot.

DINSDAG 26 SEPTEMBER 2017

Dirksland 19.30 uur (voor de zending) ds. J.M.D. de Heer; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. A. Verschuure; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. C. Sonneveld; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. B. van der Heiden; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Terwolde-De Vecht 19.30 uur ds. G. Pater; Urk 19.30 uur ds. G.W.S. Mulder.

WOENSDAG 27 SEPTEMBER 2017

Aalst 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Berkenwoude 19.30 uur ds. G. van Manen; Goes 19.00 uur (afscheidsdienst) ds. C.J. Meeuse; Gouda 19.30 uur (voor de zending) ds. C. Hogchem; Goudswaard 19.30 uur ds. A.T. Huijser; Hardinxveld-Giessendam 19.30 uur ds. W.J. Karels; Hoogvliet 19.45 uur ds. W. Harinck; Meeuwen 19.30 uur ds. K. Boeder; Melissant 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Mijdrecht 19.30 uur ds. A. Schot; Oudemirdum 19.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Rotterdam-

Alexanderpolder 19.30 uur ds. M. Joosse; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. G. Beens; Waardenburg 19.30 uur ds. F. Mulder.

DONDERDAG 28 SEPTEMBER 2017

Alblasserdam 19.30 uur ds. C. Sonneveld; Barneveld-Centrum 19.30 uur (voor de zending) ds. G. Pater; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.45 uur ds. J.J. Tanis; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. A. Schot; Dinteloord 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Ede 14.30 uur (huw.bev.) ds. M. Joosse; Hoogeveen 19.30 uur ds. W. Silfhout; Kootwijkerbroek 19.30 uur (H.D.) ds. K. Boeder; Naaldwijk 19.45 uur ds. R.A.M. Visser; Ouddorp 19.30 uur stud. H.J. Agteresch; Rijssen-Zuid 14.00 uur (huw.bev.) ds. J.W. Verweij; Scherpenzeel 14.30 uur (huw.bev.) ds. A. Verschuure; Sint Annaland 19.30 uur ds. C.J. Meeuse; Westzaan 19.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zwijndrecht 14.00 uur (huw.bev.) ds. M.H. Schot.

VRIJDAG 29 SEPTEMBER 2017

De Valk-Wekerom 14.30 uur (huw.bev.) ds. B.J. van Boven; Ridderkerk-Slikkerveer

14.30 uur (huw.bev.) ds. M.H. Schot; Rijssen-Zuid 14.30 uur (huw.bev.) ds. A. Schreuder; Urk 16.00 uur (huw.bev.) ds. C. Hogchem; Veenendaal 14.30 uur (huw.bev.) ds. B. Labee; Werkendam 14.00 uur (huw.bev.) ds. M. Karens; Yerseke 13.30 uur (huw.bev.) ds. C. van Krimpen.

ZATERDAG 30 SEPTEMBER 2017

Middelburg-Centrum 14.30 uur (aangepaste dienst) ds. C. Sonneveld.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 24 SEPTEMBER 2017

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 en 16.30 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 en 17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Advertenties

HOEDENATELIER

Gerdien ten Hove - Voortman
Valkseweg 247 Barneveld
Tel. 0342-418130 of 06 17 558 559
Diverse modellen hoeden en dopjes
Op maat gemaakt naar eigen wens

Gevraagd: zelfst. woonruimte i.v.m. stage, Gorinchem-Sliedrecht,
man 23 jr. Tel. 06-25149451

Te huur vak. woning op de Veluwe (Speuld), aan de rand van bos en hei. Ook voor weekwisseling of midweek. Voor 2-14 pers., v.a.g.v. Vrij na 29 sept. Tel. 0577-407326/06-11252451.

Een heerlijke herfstvakantie? Dat kan nog in ons mooie, nieuwe **Zeeuwse 6 pers. chalet**, 3 slpk, 8 min. lopen van het strand nabij Zoutelande. Van alle gemakken voorzien, o.a. bedden en toilet op seniorenhoogte, maar ook geschikt voor gezinnen (kinderbed aanwezig). Op het park is een binnen- en buiten speeltuin. Nog vrij in wk 39, 40, 42, 43 en 44. **www.zeeuwshuisjeachterdeduinen.nl** of 06-34784437

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Attend
BELASTINGADVISEURS

fiscaal aantrekkelijk

Past deze vacature bij jou?

Welke representatieve jongedame wil ons ondersteunen in de verdere uitbouw van ons advieskantoor? (24 tot 40 uur per week).

Vraag je je af of dit bij jou past?

Schroom niet om ons te bellen! Of stuur een mail naar info@attendbelastingadviseurs.nl (graag CV meesturen).

Neem contact met ons op!

adres Pascalstraat 18
3771 RT Barneveld
telefoon 085-0445440
e-mail info@attendbelastingadviseurs.nl
attendbelastingadviseurs.nl

Wat is onze toekomst van 6 dagen werken?

Hierbij willen wij u op **maandagavond 2 oktober** uitnodigen voor een avond waarin SGP-kamerlid Elbert Dijkgraaf het belang toelicht om in zes dagen per week de kost te verdienen. Jonge mensen op zoek naar werk, die achter dit principe staan, moeten ook in de toekomst bedrijven kunnen vinden die de zondag als rustdag houden. Mensen die hun inkopen willen doen bij bedrijven die zondags gesloten blijven, moeten ons kunnen vinden. Deze avond is alleen bedoeld voor ondernemers.

Meld u aan via www.debewustemeerwaarde.nl

Ondernemers opgelet!

*Toegang gratis.
voor een hapje en
drankje wordt gezorgd.*

Locatie
De Bruine Meren
Apeldoornseweg 93^a
6731 SB Otterlo

Reeds verschenen!

De herdruk van de Catechismus verklaard door:

Ds. D.L. Aangeenbrug in 2 delen (1000 pag.)

€ 32,50 per 2 delen.

(excl. verz. kosten).

Tel. 0318-573438

V voorkom een teleurstelling en bestel nu er nog voorraad is!

Niet in de boekhandel verkrijgbaar!

Genieten van de herfstgeuren en -kleuren
Rust en ruimte op de **Veluwe (Stroe)**
Zeer geschikt voor senioren (4-6 pers)
Inl. 0621420647

Welkom op onze site!
Ruim 40.000 boeken op:
www.derooboeken.nl

(Herfst)vakantie in de Duitse Pfalz? Wij verhuren twee ruime **vakantiewoningen** in de overweldigende natuur van het Nordpfalzerbergland: uitgestrekte wandel- en fietspaden in de directe omgeving, historische plaatsen (Heidelberg, Trier, Worms) op dagtocht afstand. Wij verhuren ook **fietsen!** Rust, natuur en cultuur.
Info: www.beth-etham.de of
tel.nr. 0049-6385-92 555 77
(Nederlandstalig)

Herfstmarkt Huize Winterdijk!

D.V.
30
september
10-15 uur

Gratis

Tegen inlevering van deze bonn ontvangt u een heerlijke kroket 1 per bonn

Voor uw boodschappen bent u welkom op ons boodschappenplein!

- **Culinairplein**
o.a. mosselen en diverse vissoorten
- **Boekenplein**
60 meter aan 2^e handsboeken ruime keus uit o.a. theologische boeken
- **Boodschappenplein**
o.a. poelier, slager, groenteman, bakker, visboer, bloemenman, verse stroopwafels, kaas, noten, bonbons en nog veel meer
- **Jeugdplein**
Sportactiviteiten, knutselen, dronesbaan, springkussen
- **Kledingplein**
Baby-, kinder-, jeugd-, dames- en herenkleding
Dus van jong tot oud

**Hoeden
Haar opsteken
Cadeau-artikelen
Zijdebloemen
Delicatessen
Stoffen**

- **Veiling**
o.a. een prachtige e-bike en vele andere objecten
- **Rondleiding**
er zullen verschillende rondleidingen worden verzorgd door het huis en technische ruimtes
- **Workshops**
o.a. haken, culinair, bloemschikken en cupcakes versieren
- **Babyroom**
- **Bewaarservice**
tassen en jassen
- **Gratis parkeren**
bij de BAM en vandaar gratis pendelbus naar Huize Winterdijk

De opbrengst komt volledig ten goede aan de bewonerszorg van Huize Winterdijk

Uiteraard staat er ook weer een Frietkraam en kunt u heerlijk pannenkoeken eten!

Waarom Paul Roescher?

Wij geven u twaalf redenen!

6

Dé expert van budget tot maatwerk!

Schuifdeurkast 200 x 215 x 65 cm (bxhxd).
Normaal 1100,-

PAUL ROESCHER
KEUKEN • BAD • VLOER • HAARD

Totaal 17.500 m² in Rijsen en Apeldoorn
Tel. 0548 530 350 www.paulroescher.nl

Kom gezellig op naailes en/of ga voor coupeuse leren. Het is een leuke hobby en je kleding maak je op de juiste maat en lengte. Wekelijks of 1x p. 14 dagen. Woon je in de buurt van Veenendaal? Bel of mail Geertje Blotenburg, 06-19960819; geertje1958@live.nl

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING

P.H. VAN DER LEER

Veenendaal Rhenen

Voor een persoonlijke en betrokken begeleiding bij het verzorgen van alleen begrafenissen

P.H. van der Leer

T 0318 - 526641

E info@phvanderleer.nl

M 06 - 46376232

W www.phvanderleer.nl

Tegels... als geen ander

Ook bij Kroon
TEGELOUTLET
veel keuze, vanaf
€ 3,95 / m²

Vloertegels en wandtegels
Meer dan duizend soorten
Vakkundig advies en gelegd
Vloerverwarming
Altijd scherpe prijzen

KROON
VLOEREN IN STEEN

Energieweg 8c, Meerkerk | tel. 0183-354225 | www.kroonvloereninsteen.nl

GOUDA: 2 KAMERS TE HUUR
voor studentes. Dichtbij station.
06-10648627.

Luxe fotokaarten
voor elke gelegenheid
Scherpe prijs voor uw eigen vereniging
en/of goede doel.
www.scheurfotokaarten.nl

G.J. van der Vliet
begrafenisverzorging

- Begraffenissen in het hele land
- Geen crematies
- Persoonlijke begeleiding met zorg, respect en stijl
- Kijk voor meer informatie op www.gjvandervliet.nl

Boekweitweg 22, 8075 CP, Elspeet
06 12934519 - 0577 492830

BOEKEN EN MUZIEK
VAN DER BOOM
Voorstraat 41 - 3245 BG Sommelsdijjk
Tel. (0187) 48 26 14 - Fax (0187) 48 45 20
www.boekhandelvanderboom.nl

HUIB RUIJGROK
ERFRECHT & NALATENSCHAPPEN

Juridisch advies en administratieve
en praktische hulp bij:

- nalatenschappen
- testamenten
- erfbelasting
- bewind en executele

Burg. Houtkoperweg 7 4033 BJ Lienden
T 0344 745 104 M 06 19452290
info@huibruijgrok.nl www.huibruijgrok.nl

Reformatische Psychologenpraktijk Nederland

Reformatische Psychologenpraktijk Nederland
biedt identiteit bewuste behandeling en begeleiding
en psychologisch onderzoek aan volwassenen,
jongeren en kinderen met psychosociale en
psychologische vragen en problemen.

Ohmweg 1g, 2952 BD Alblasterdam
078 - 69 32 808 of info@rpnederland.nl
Bezoek onze website voor meer informatie,
de tarieven en aanmelding.
www.rpnederland.nl

Identiteitsbewust • Persoonlijk • Vertrouwelijk • Doelgericht

Mediation of
bemiddeling nodig?

Bel 030 - 760 10 00 of mail
mr.pjdenboef@jdb-advocaten.nl

Janssens ■ Den Boef
advocaten

ORGELBOUW ADVIES COMMISSIE

een betrouwbare partner!

- NIEUWBOUW
- RESTAURATIE
- OVERPLAATSING
- ONDERHOUD

ook voor
akoestische
vraagstukken

Voor meer informatie:
Dhr. H. den Hollander
T (010) 435 44 35
E h.den.hollander@kliksafe.nl

VERENIGING ORGANISTEN GEREFORMEERDE GEMEENTEN

GEEF HET WOORD TERUG

Het Nieuwe Testament voor Israël
Revisie van de Delitzschvertaling van het Nieuwe Testament
in het Hebreeuws

Er is in Israël behoefte aan een betrouwbare en verstaanbare vertaling van het Nieuwe Testament.

De moderne vertaling van het Nieuwe Testament uit de jaren zestig van de twintigste eeuw is gebaseerd op de minder betrouwbare Kritische Tekst en bevat daarom veel onvolkomenheden. Daarnaast is er de zogenaamde Delitzschvertaling die wel grotendeels gebaseerd is op de betrouwbare Textus Receptus, maar ook onjuistheden bevat en waarin soms woorden gebruikt worden die aanleiding geven tot ongewenste misverstanden. Deze monumentale vertaling is voor de mensen in Israël bovendien moeilijk verstaanbaar omdat deze kort voor het ontstaan van het moderne Hebreeuws (Ivriet) tot stand is gekomen. Het is urgent dat de Delitzschvertaling bewerkt wordt zodat deze goed gebruikt en verstaan kan worden door Israël's anno 2017.

De Trinitarian Bible Society (TBS) werkt hieraan maar is niet meer in staat het project financieel te dragen. Daarom hebben de Gereformeerde Bijbelstichting (GBS), het Deputaatschap voor Israël (Dvl) en het Steunfonds Israël Isaac da Costa (IdC) de handen ineen geslagen om dit belangrijke project financieel te ondersteunen. Zo kunnen we Gods Woord teruggeven aan het volk waardoor wij het middelijkerwijs ontvangen hebben.

Uw steun is daarbij onmisbaar.

DEPUTAATSCHAP VOOR ISRAËL
LEIGANAH VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Een gezamenlijk project van:

ISAAC DA COSTA
STEUNFONDS ISRAËL

gereformeerde
BIJBELSTICHTING

Giften zijn van harte welkom!
NL70 RABO 0321 7073 46
GBS Leerdam – Delitzschproject

Meer informatie kunt u vinden op:
www.nieuwetestamentinthebreeuws.nl

ANDANTE
-orgelcentrum-

Uw dealer van
**Johannus
Monarque
Content
Domus
Viscount
Mixtuur**
(Hauptwerk orgels)

* Ruim assortiment bladmuziek (ook klavar)
* Verkoop en verhuur, ook voor zaal en kerk
* Collectie kleine blaasinstrumenten

Industrielaan 26 • Veenendaal • tel 0318 - 50 50 63
www.andanteorgels.nl

kina
begrafenisverzorging

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

**Ontdek de KRACHT
van SAMEN-ZIJN**

Versterk je relatie met:

- Relatiescan
- Programma 'Houd me vast'
- Relatietherapie

RelatieSuite

www.relatiesuite.nl

Begrafenisonderneming STAM
Molenstraat 153, 2961 AK Kinderdijk
Tel. 078 6919005 - **Geen crematies** -

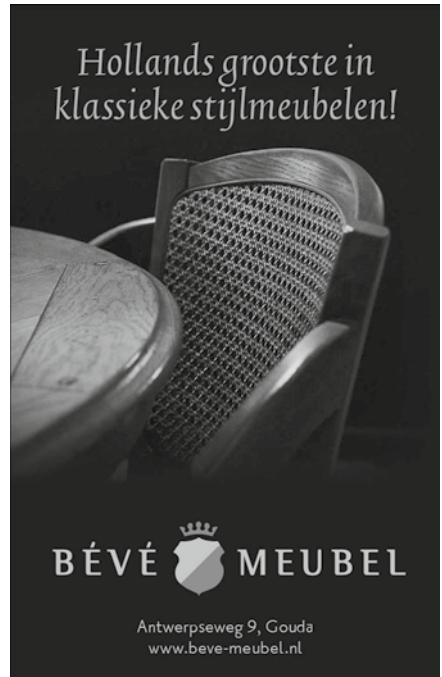

HARKES
Begrafenissen

Voorofscheweg 15a
2771 MA Boskoop
harkesbegrafenissen.nl
0172 - 21 21 22

**WIJ VERZORGEN ALLEEN
BEGRAFENISSEN**

Hollands grootste in
klassieke stijlmeubelen!

BÉVÉ MEUBEL

Antwerpseweg 9, Gouda
www.beve-meubel.nl

VAN STAVEREN
begrafenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar (0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Vraag geheel vrijblijvend het boekje "Mijn Laatste Wens".
www.vanstaverenbegrafeniszorging.nl

BESCHERM JOODSE KINDEREN TEGEN TERREUR!

De christelijke stichting "Vrienden van het Cheider"

- Zorgt voor beveiliging van de joods-orthodoxe school "het Cheider" in Amsterdam
- Keert zich tegen antisemitisme en terreur
- Helpt joodse kinderen

Maak uw gift over op IBAN: NL22 INGB 0000 419925
of NLO8INGB065301463 t.n.v. Vrienden van het Cheider
www.cheidervrienden.nl

Colofon

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteurs: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J.J. Verhage

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E givanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

Meditaties

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 06-5773987
E jvthul@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten

J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk
T 0180-420865, F 0180-423583
E jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten:
uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum
van verschijning van De Saambinder in de
daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
vóór de week van verschijning aangele-
verd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,30 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De
Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen

(bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 14,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)
voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
* afwijkend tarief voor:
Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
T 1 905 651 2320
E amberman47@gmail.com

De redactie behoudt zich het recht voor
ingezonden bijdragen, kerknieuws, berich-
ten en advertenties zonder overleg aan te
passen, in te korten of zonder opgave van
reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aans-
praakelijkheid betreffende de inhoud van
de advertenties en de (recensies van de)
aangekondigde boeken.

Ds. Labee over:

Gewillig om verloren te gaan?

Onlangs hoorde ik de uitdrukking dat een zondaar - bij de doorleving van zonde en schuld - 'gewillig gemaakt wordt om verloren te gaan'. Wilt u hier iets over schrijven?

Buigen onder God

Deze vraag raakt een eerder beantwoorde vraag rond 'Gods eer en onze zaligheid'. Toen hebben we geschreven dat we persoonlijk zo graag uitdrukkingen horen dicht bij de Heilige Schrift! Gods ware volk leert immers dat er ook 'bevinding' kan zijn, zonder waarde voor de eeuwigheid. Alles wat buiten Gods onfeilbaar Woord is, moeten we kwijt. 'Werp dat maar voor de mollen en vledermuizen', sprak men vroeger, met een verwijzing naar Jesaja 2 vers 20. Tegelijk blijven we benadrukken dat we daarmee niet alle afgeleide zegswijzen moeten afkeuren en dat sommige uitdrukkingen in het juiste verband wel betekenis kunnen hebben.

Het lijkt me echter duidelijk dat de bovengenoemde uitdrukking 'gewillig gemaakt worden om verloren te gaan' het Bijbelse spreken te buiten gaat! Als de Heere de eis van Zijn heilige wet gaat afdrukken in een zondaarsziel, wordt het nood. Dan tekent onze Heidelbergse Catechismus in de eerste zondagsafdelingen zo zuiver hoe een zondaar gaat buigen onder God. De goede Schepper wordt onschuldig verklaard ten aanzien van de ontzaglijke doodstaat van de mens. En de ellendige zondaar wordt verantwoordelijk gesteld voor deze vreselijke natuurstaat. Eerlijk en helder wordt dan gesteld dat Gods gerechtigheid eist 'dat de zonde, welke tegen de allerhoogste majesteit Gods gedaan is, ook met de hoogste, dat is met de eeuwige straf aan lichaam en ziel gestraft worde'. Dan leert de ziel

wat we op meerdere plaatsen lezen, bijvoorbeeld in Psalm 119: 'HEERE, Gij zijt rechtvaardig, en elkeen Uwer oordelen is recht' (vers 137).

Heel treffend klinkt dat ook in de eerste vraag van zondag 5 in ons troostboek: 'Aangezien wij dan naar het rechtvaardig oordeel Gods tijdelijke en eeuwige straf verdiend hebben...' Daar horen we hoe een zondaar geen tegenwerpingen meer kan maken, maar het met God hartelijk ééns wordt. En dan? Wel dan klinkt het vervolg van de zielenvraag: '...is er enig middel, waardoor wij deze straf zouden kunnen ontgaan en wederom tot genade komen?' Dát is het Bijbelse spreken over deze zaken. Zo kunnen we het terugvinden in de geschiedenis van de moordenaar aan het kruis. Hij buigt zijn hoofd onder Gods rechtvaardig oordeel over zijn leven en gaat bedelen: 'Heere, gedenk mijner als Gij in Uw Koninkrijk zult gekomen zijn'. En, om niet meer te noemen, de Kananese vrouw spreekt zo treffend als de Zaligmaker haar rechteloosheid tekent: 'Ja Heere, dóch de hondekens eten ook van de brokskens die er vallen van de tafel hunner heren'. In het buigen onder God strekt de ziel zich uit tot de Zaligmaker van zondaren.

Comrie

Graag verwijzen we de vraagsteller naar een preek van ds. A. Comrie (1706 – 1774). In de preek over Romeinen 5 vers 1 lezen we, in de oorspronkelijke uitgave van 1744: 'Hij murmureert tegen God niet, noch legt de schuld op God; integendeel, hij neemt ze volkomen op zichzelf, dewijl hij bekent, dat God hem alzo geschapen had, dat hij volkomen kon gehoorzamen; daarom zegt hij: Heere, Gij zijt rechtvaardig, al woudt gij mij eeuwig verdooemen, want ik ben Uw mond wederspanning geweest. Klaagliederen 1 vers 18. Uw aandacht kan zien, dat wij niet willen, dat de mensch daartoe zou moeten komen om even gewillig te zijn om verloren te gaan als behouden te worden; dat is een gevaarlijke dwaling tegen Gods Woord en onze natuur strijdig; maar daartoe moet hij komen om God te billijken en te rechtvaardigen'. Dit zuiver Schriftuurlijk-bevindelijk spreken moesten we maar vasthouden. Overigens is het vervolg van deze preek ook van harte aan te bevelen. Voor hen die het 'oude' taalgebruik moeilijk vinden, er is een prachtige hertaling van deze preek in de 'Verhandeling van enige Eigenschappen van het zaligmakend geloof'.

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.

